

תוכן העניינים

- 11 פתיחה
- 17 אגרת קודש - ה"פני מנחם" זצ"ל
- 19 האם לדוגמא - הרב י.ל. אורליאן הי"ד

איש וביתו

- 25 משפחות בית ישראל
הקב"ה הטביע את חותם שם קודשו במשפחות בית ישראל. מהי המשמעות של חותם מקודש זה? על רקע זה יובהר מעשהו של פנחס ושכרו.
- 33 אדם - איכה
מה המייחד את האדם מכל הברואים ומדוע הוא מוכתר בתואר "נזר הבריאה"? האם המחשב אינו עולה בהישגיו על המין האנושי? ומה יתרון לאדם על פני המלאכים?
- 42 האדם שנברא יחיד
בעוד שכל בעלי החיים נוצרו ביצירת בראשית כמשפחות, האדם נברא יחיד. מה המשמעות שניתן ללמוד מכך? מה הן ההשלכות של יחידות האדם על מיכלול יחסי הכלל והפרט?
- 50 זאת תורת האדם
מהו האדם רע מנעוריו או ישר כפי שעשאו האלוקים? התרכובת המזוהה של רוח ונשמה שהתמזגו בגוף האדם למה היא מובילה ומה היא מחייבת?
- 57 מורשת האמהות
מעשי האבות והאמהות מהווים סימן לבנים. מאשנבים צרים לעולמן של אמהות האומה נשקפים לפנינו היכולות מפוארים של שלימות.
- 67 בונות בית ישראל
רחל ולאה אמותינו התעטרו כל אחת בכתרי הוד. ההתבוננות בתכונותיהן ובהליכותיהן עשויה ללמדנו פרק במחוייבויות שלנו כלפי אלוקים ואדם.
- 74 אמונה ובטחון
אחת מאבני היסוד לבנין המשפחה היהודית הוא הכרת האמונה. בתחום זה קיימות דרגות שונות וחובת האדם להשתלם ולהתקדם בהן.
- 80 בטחון והשתדלות
הכל מצהירים על עצמם כמאמינים, אולם מבחנה של האמונה הוא ביישומה המעשי, דהיינו, הבטחון. האם הבטחון בה' מתנגד להשתדלות הטבעית? כיצד יש לנהוג בנושאים כמו ביטוחים, הליכה לרופאים או ביטוח רפואי?

פתיחה

"מה טובו אהליך יעקב, משכנותיך ישראל" זו הקריאה שהושמעה מפי גדול נביאי אומות העולם, בשחר ימי האומה, בראותו את המחזה המרהיב של עם ישראל השוכן לשבטיו סביב למשכן ה', כאשר משפחותיו מתנהלות ומתפתחות בשלום ובאשר שאין כדוגמתם בשום מקום אחר בתבל. במדבר, בארץ לא זרועה, הוא צפה וראה את משפחות ישראל והנה הן כגנות עלי נהר, פורחים כמטעי בשמים ונטועים כארזים עלי מים. יציבות בתי ישראל שהקרינה נועם על כל סביבותיה, אילצה גם רשע זה להודות בעל כרחו כי יש בעם הזה משהו שמעבר לתפיסתו. ברוב התפעלותו הוא קרא ברוח חזונו: "מה טובו אהליך יעקב", ופסוק זה, בהיותו אמת שאין עליה עוררין, נקבע לנצח בתורת הנצח.

מאז נאמר פסוק זה, הוא עמד בכל מבחני המציאות לאורך אלפי שנים. גם בהמיר ארץ ובסערות הימים, בתנאי מצוקה שבגלויות קשות ובחשכת רדיפות ונגישות, תמיד היו משפחות ישראל סמל של יציבות איתנה, שכל רוחות שבעולם לא יכלו להן. לא בכדי אמרו חז"ל (שבת לא, א): "חוסן — זה סדר נשים", באשר מתכונת המשפחות בישראל הינה מופת לחוסן שהקרין על כל סביבותיו, וכתוצאה מכך נודע העם כולו בחוסנו הנצחי. אולם חוסן אינו מושג כלאחר יד, יש לתת עליו את הדעת ולהקדיש לו התבוננות וחשיבה.

* * *

הנישואין הם אחת התחנות החשובות ביותר בדרך חיי האדם. מאז טבע הקב"ה את מטבע הפסוק "לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו", נעשה פרק הנישואין נקודת המיפנה החשובה ביותר בקורות האדם, וכיון שכן חשוב להקדיש לו מחשבה כיאה לו. תהיה זו איוולת חמורה אם בטרם הנישואין יוקדשו משאבים וחשיבה לפרטים שוליים כתיכנון יום וטקס החתונה, הביגוד והצלם, התזמורת והפרחים, הכיבוד, ההסעה ושאר הסעיפים הזוטרים יחסית, ולא יושם דגש על הבנת המיוחד שבמוסד הנישואין עצמו והמשמעויות הנלוות אליו. הרי

להתרדרות מוחלטת שגרמה לחורבן. לדברי חז"ל הנביא מתלונן על צעידה זקופה של בנות ציון ועל הילוכן האיטי במיוחד שנעשה כדי למשוך תשומת לב הן גם התאפרו, צבעו את עיניהן, קרצו בהן והשתמשו באמצעים נוספים שנתעדו לגרות את סביבתן.

דברי חז"ל שהסבירו שהמדובר בעדים המנוגדים לרוח הצניעות, אינם מהווים סתירה לפשוטו של מקרא המתריע על הגאווה והשחץ, אלא משלימים להם. חכמינו ז"ל חדרו למעמקי התופעות והעלו שחוסר צניעות ושחצנות שלובים זה בזה. רק מי שעולמו הפנימי מרוקן מנסה לפצות את עצמו ואת אישיותו המסכנה על ידי משיכת תשומת לב מן החוץ. אפשר שהוא סבור שכך הוא מבליט את עצמו, בעוד שחז"ל חשפו את הסוד, שבכך הוא בורח מעצמו ומאישיותו המעוררת רחמים. במקום שיתרכו בבנין אישיותו הוא מבליט לעין כל את אפסותו המתנפחת.

מסתבר שזהו גם הרקע לירידה ברמת הצניעות שבדורנו. הדלדול הפנימי הוא שיצר את התלות בתשומת הלב מן החוץ על כל השלכותיה הקולקלות.

מכאן המסקנה שאחד העניינים הראשיים שבהם עלינו להתחזק הוא שמירת גדי הצניעות. הרי מכלל לאו אתה שומע הן. אם חוסר הצניעות גם לחורבן, התחזקות במיכלול דרכי הצניעות, תוביל אל הגאולה.

אשר קדשנו במצוותיו

הקדושה היא הערך העליון ביותר שבין ערכי היהדות. כל המצוות וכל ריבוי גווני עבודת ה' מכוונים להשגת יעד נשגב זה, כפי שמעיד הכתוב (דברים כ, טז): "היום הזה ה' אלוֹקֵיךְ מצוֹךְ לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים... ולהיותך עם קדוש לה' אלוֹקֵיךְ כאשר דיבר".

קנין הקדושה אינה משימה קלה, והיא אינה ניתנת להשגה כלאחר יד. התנא רבי פנחס בן יאיר מציב את הקדושה בפסגת סולם המעלות הרחנניות, כאמור (עבודה זרה כ, ב): "תורה מביאה לידו והירות, והירות מביאה לידו וריעות, וריעות מביאה לידו נקיות, נקיות מביאה לידו פרישות, פרישות מביאה לידו טהרה, טהרה מביאה לידו חסידות, חסידות מביאה לידו ענווה, ענווה מביאה לידו יראת חטא, יראת חטא מביאה לידו קדושה, קדושה מביאה לידו רוח הקודש, רוח הקודש מביאה לידו תחיית המתים".

היי אומר שהקדושה ניצבת בראש הסולם, וממנה אך כפסע לרוח הקודש ולתחיית המתים.

לכל אדם בכל עת

באתאם לברייתא זו הציב גם רמח"ל את "מידת הקדושה" בפרק האחרון שבספרו "מסילת ישרים", אחרי הוהירות, הוריות, הנקיות וכל שאר המידות המדרגות האמורות להדרוך את האדם מישראל במסילה העולה בית א-ל.

אולם למרות היות מידה זו נשגבה ומרוממת, אין איש מישראל הפטור מחובת היגיעה על מנת לקנותה. מקרא מלא דיבר הכתוב בענין זה (ויקרא יט, ב): "דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו, אפילו הקטן שבישראל, ואפילו נער שהגיע למצוות חייב בחובת ההתקדשות.

היבית ישראל! היה מפרש את הדגשת התורה "אל כל עדת ישראל", גם במונח שהדברים אמורים אל בני כל הדורות, כולל הדורות האחרונים